

L'Esquella de la Torratxa

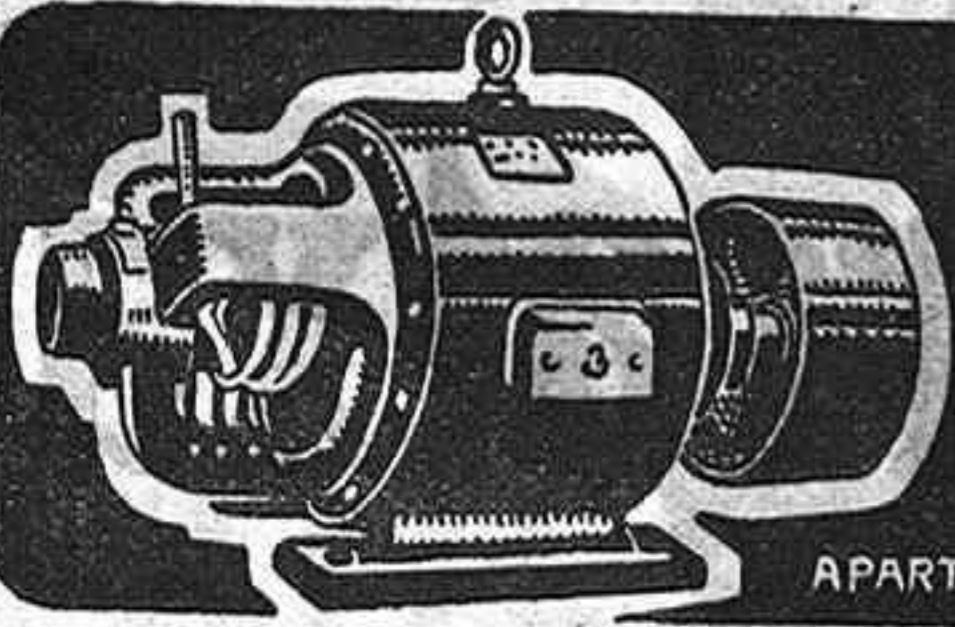
Any XL :: Núm. 2081

15 cèntims==Atrassats 30

Barcelona, 15 Novembre de 1918

EL GENBRALISSIM FRANCÉS MARESCAL FOCH
Guanyador de la Victòria definitiva i portador de la pau

R. COLLI S.C. - BARCELONA

Representants i Depositaris de la Casa
ERCOLE MARELLI & C. - MILAN - MADRID

MOTORS · ELECTRE-BOMBES · ALTERNADORS · TRANSFORMADORS
DINAMOS · VENTILADORS · ETC. · DEMANIN-SE PRESUPOSTOS

APARTAT 189

MÉNDEZ-NÚÑEZ Nº 17.

TEL. A 1249

BLOKS NOTES BAZAR de la UNION
a DEU céntims Unió, 3-BARCELONA

El mejor disolvente de los uratos
Asepsia de las vías urinarias
Oólcios nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Rifus
Gota

UROMETINA
LAMBIOTTE HERMANOS
Sintomas: Urolitiasis - Hexametileno tetramina - Formina

PÍDASE
folleto expli-
cativo. Muestras
a los señores médicos
Agto gen.: **S. NAVARRO**
Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

ANTIGUO JARABE
Y
PILDORAS ANTIRREUMÁTICAS
"GUASCH"

Precio: 5 Ptas frasco

Depositorio:

Laboratorio "GUASCH"

De venta:

SEGALÀ · Rambla San José, 14
HIJOS DE VIDAL Y RIBAS · Hospital, 2
FARMACIA DEL LICEO · San Pablo, 1
VICENTE FERRER Y CA Plaza Cataluña
FARMACIA LA CRUZ
en todas las buenas farmacias.

BLOKS NOTES BAZAR de la UNION
a DEU céntims Unió 8 BARCELONA

Bazar de la Unión

ÚTILS PER A ESCRITORI
TINTES DE TOTES CLASSES
IMPRESSIONS COMERCIALS

Unión, 3

BARCELONA

Antoni López

IMPRESSOR

Impressions comercials de totes menes
Treballs de luxe i econòmics

EDICIONS

Olm, 8, interior

Teléfono 4115 A

Per a conservar la boca sana

KRAMERINA

ELIXIR DENTRIFIC
segons fórmula de

D. Josep Meifrén

preparat en el laboratori del
Doctor Cabot Cadafalch

Preu del frasc 4 pessetes

EN VENDA: Diputació, 264. - Barcelona

TABARIN "MORITZ"

RESTAURANT DE PRIMER ORDRE **GRANS FESTES TABARINESQUES**

Plaça Sepúlveda, 183 :: Teléfono 2044 A

Talonaris per a la rifa de Nadal

Carrer Unió, 3

BARCELONA

CRONICA

LA VICTORIA

QUAN vàrem anar a Perpinyà, l'any 1916, En Santiago Rusiñol, al brindar, en el banquet ofert a les personalitats catalanes digué:

—Jo també tinc la meva trinxera a l'ESQUELLA.

Ell i tots nosaltres. Quatre anys buidant en ella la nostra ànima i el nostre enginy, quatre anys de guerra amb els nostres «boches» i les nostres autoritats.

Cada divendres llençàvem per Catalunya el nostre atac que les autoritats germanòfiles intentaven rebutjar amb contra-atacs judicials i les rojes llapiçades. Ni un moment se blinçà la nostra fe. Ja ho sabem que *Tipperary* estava lluny.

La nostra trinxera està avui engarlandada amb llorer, i dins d'ella, damunt una taula amb la bandera catalana, un porró català amb llaçada tricolor, ens dona el vi de la victòria. Era vi de França, com calia. No era possible el vi roig, el vi negre que encen les sangs, sinó el vi d'or que posa en l'ànima una alegre dolçor. Tampoc esqueia el got de la incontinença, sinó el porró mesurat, car la victòria de França no té regust de soldadesca triomfant, sinó de poble que torna a posar en les llars profanades els déus familiars i obligant a l'enemic a l'acatament del Dret armat. El raig daurat del porró queia, líric, en les nostres boques que l'acullien com una libació litúrgica, perquè el porró no ho era ben bé un porró, sinó el càlzer de Catalunya, i el vi el de la missa de la victòria que en aquells moments celebraven els homes.

I és que davant del venciment d'Alemanya, no són possibles les esbogerrades alegries rancunioses. Els alemanys fan ara una mica de pena, car la seva derrota és una derrota de tardor. Cau Alemanya amb les fulles i com les fulles. L'emperador entrà a Holanda com un comisionista, amb un parell de maletes. La república se proclama amb una certa recansa de l'imperi. Els soldats entreguen sense combatre les seves armes. Els submarins seran arrossegats cap a Anglaterra com uns llobarros pescats. I tota Alemanya diu als aliats: «Si, si, aquí teniu les nostres ciutats, el nostre Rhin, les nostres armes, la nostra esquadra, els nostres trens, i a sobre mercès per

no ésser més durs. Però en canvi, doneu-nos de menjar, doneu-nos una mica de pa per l'amor de Déu.

Ara, el poble assassí i violador, el que no podia obtenir l'absolució del Crist perquè l'havien mutilat, no vol més que pau i tranquil·litat. Quan el «Vivillo» va ésser detingut a Buenos Aires, s'extranyà de que encara el perseguïssin quan no volia més que fruit humilment de la vida. Alemanya com el «Vivillo» s'extranya de que la p rsegueixen quan no demana més que un troç de pa on clavar les seves dents que volia enfonsar en el món.

Malincònica la derrota alemanya i malincònica també la visió dels nostres pobres germanòfils que senten per dins el cant d'En Maragall: «Vençuts per la mar—vençuts per la terra—som una desferra...». Jo ara me recordo de la nit en la qual un diputat provincial carlí, ens deia els seus presentiments malestrucs: Jo sempre he perdut—ens deia—Quan els boers i els anglesos jo era boer i vaig perdre. Quan els russos i japonesos, era rús, i vaig perdre. Quan la guerra de Cuba i els Estats Units, molt

EL BOLXEVIQUISME A CASA

—Per l'amor de Déu!... Espera't uns quants dies, que m'hauré venut tot el paper «interior».

LA MURGA LLIBERAL

—Nois, molt compte amb no desafinar, eh!... A la una, a les dues, a... dos quarts de tres!

espanyolista i perderem. Ara soc germanòfil. I he perdut, era fatal.

Aquest diputat provincial carlí és tota Espanya que ha estat boeròfila, russòfila, anti-ianqui i germanòfila. Ara la tardor s'emporta a Alemanya i arrossega les seves ilusions. No són les alemanyes i germanòfiles dugues derrotes sinó dos enterraments. Ara que Alemanya, al menys a Espanya, portarà molts capellans a l'enterro.

PARADOX

MUNICIPALESCA

“Los duelos, con pan...”

A les quatre de la matinada del dijous prop passat,— després d'una sessió de prop de deu hores—, quedà aprovat el primer dictamen sotmès a la sessió del Consistori pel Concell de Govern Municipal.

D'aquestes deu hores de sessió, vuit, foren esmerçades en disputes i baralles entre els regidors partidaris del Consell, i els que tan bon punt d'inicià la idea de crear-lo, es manifestaren resoltament en contra del projecte.

Va al davant dels impugnadors del nou organisme, el senyor Vinaixa. Incansable, amb una voluntat i una energia verament admirables, esgrima el senyor Vinaixa, dotzenes de llances, en defensa del seu punt de vista, resoltament cpost a lo que enten que «capitidiminuye»,— és la frase per ell empleada—, el dret dels regidors.

Darrera del campió de la oposició radical, anaren els senyors, Martí i Ventosa, Llopis, i Giralt; el President de la Comissió de Cultura, que així inicià la celebració d'una Exposició de l'art en la ebanisteria, que marxa a la conquesta del públic dels teatres del Paral·lel.

Uns i altres, els qui combateren el dictamen del Concill de Govern i els qui el defensaren, posaren al servei de les respectives causes, la seva oratòria més o menys aplastant i els recursos que la imaginació, sovint massa exaltada, els suggerí.

Però el Consistori, com a tot arreu, vots són triomfos. I resultà, naturalment, que després de tantes hores de xarrameca, d'esvalotar, i d'insultar-se, s'aprovà el dictamen, que tant de bò siga en bé de la Ciutat, que és, a la fi, la qui paga el gasto.

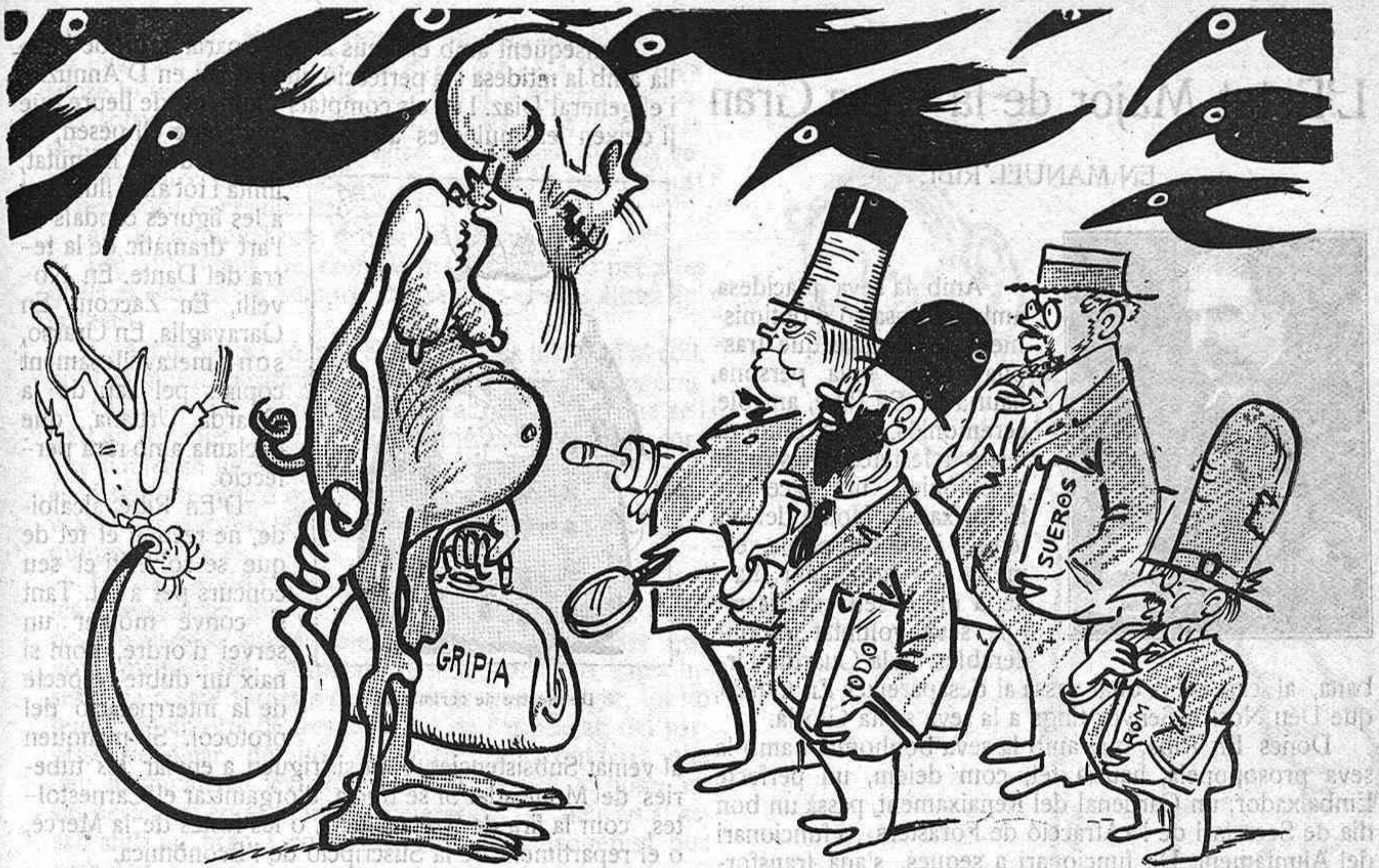
Sort que entre discurs i discurs, entre acalorament i acalorament, acostumen els regidors a fer-hi «beguda».

Bevem-hi que diria en «Xarau».—JUST

A CAU D'ORELLA

«La Marsellesa»

El primer banquet de la victòria fou, naturalment, el de *La Publicidad*. An allí, En Ricard Tayá, amb trajo de pana, pilós vermell, jesticulador, semblant un pintor de Montmartre i no un navier; altre, l'Hurtado, episcopal, no mancant-li més que una amatista en la mà per a be-neir a tota la seva jovenalla; allí En Jori, fent més ganyotes que mai i escrivint més, els redactors reposaven, que

EXCÉS DE CORTESIA

— Consti, senyor Microbi, que [no som nosaltres que el treiem;] és vostè que se'n va per sa pròpia voluntat

és el que haurien de fer tots els directors, allí l'Apa, imperturbable però amb el cor que se li sentia; allí En J. M. Junoy, radiant, malgrat anar negre; allí, en fi, En Brunet, l'eclesiàstic; En Nin, carregat d'antiparres i de socialisme, En Santacana, i tots.

Al final de l'àpet *La Marsellesa*, una, dues, sis, deu vegades, Un, detura el cant, prega silenci, agafa el telefon i demana:

— Govern civil... Es el govern civil? Hi és el senyor governador? Si? Que's posi a l'aparell de part de...

El telèfon transmet les petjades del senyor governador que deu està ja agafant l'auricular. Aleshores el que l'ha cridat, crida:

— Apa, nois, *La Marsellesa*.

I a través del telèfon, En González Rothwos, escoltà únicament l'himne de la victòria de la república, sense saber d'on li arribà.

Monsieur Lenine

Hem nomenat an En Nin, Benjamí del nostre socialisme. En la tarda del dilluns, pujà a l'escenari de l'Eden: —No és aquí on ha triomfat la cançó de França? Doncs aquí és precis tocar *La Marsellesa*. I vosaltres, franceses, al carrer, a celebrar la victòria.

A l'*Excelsior* nova arenga. Nova Marsellesa. Nou convit a la manifestació. I ja al carrer, veient que la gentada es innúmer, arriba a la redacció de *La Publicidad* del carrer de Barbarà, pujà al balcó i parlà al poble de llibertat i de revolució. Una francesa pregunta: —¿Coment s'apelle cet orateur?

— Monsieur Nin.

Una amiga, aleshores, li pregunta com li han dit que es deia i la francesa respon: — Monsieur Lenine.

La darrera baixa

Desaparegut de *La Vanguardia* el crític militar germanòfil, en vaga l'intermitent d'*El Correo Catalán* d'ençà que'ls aliats començaren a triomfar, i en retirada el redactors germanòfils que a la *La Veu* escrivia severes tonteries bèliques, no restava més que'l «Capitán Viriato» dels diaris gràfics alemanys.

I el dilluns caigué. Fou la darrera baixa de la guerra. Però no el varen matar, es matà. *El capitán se mató en la puerta de su casa* —diria En Moraguetes. I quan Barcelona agitada per la joia de la victòria posava la bandera, i cantava pel carrer *La Marsellesa*, el darrer crític germanòfil de Barcelona, confessava a un amic nostre:

- Avui ha mort un home.
- Qui?
- El «Capitán Viriato».

No encara

A la Rambla de les Flors, una nit d'aquestes de l'exaltament per la victòria, un amic nostre no se'n pogué estar.

- Visca la República!... Visca Catalunya lliure!...
- Se li apropà un policia:
- Hombre! Por qué da usted esos gritos?
- Perquè soc republicà i catalanista.
- Está bien, pero... ¿no sabe usted que eso no se puede gritar todavía?

L'Estat Major de la Casa Gran

EN MANUEL RIBÉ

Amb la seva placidesa, amb la sensació d'optimisme i de benestar que traspuava de la seva persona, hauria fet En Ribé, amable, cerimoniós, organitzador de festes i festetes, mestre de cerimònies, un excel·lent Embaixador. Home del seu temps i del seu poble, esmerça les hores del dia i de la nit, el seu entusiasme i la seva voluntat imponderables, a la Guàrdia Ur-

bana, al cap de la qual passà al desaparèixer En Quero, que Déu Nostre Senyor tinga a la seva santa Glòria.

Doncs En Ribé, que amb la seva bonhomia i amb la seva prosopopeia, hauria fet, com deiem, un perfecte Embaixador, un Cardenal del Renaixement, passà un bon dia de Secretari de l'«Atracció de Forasters», a funcionari del Ajuntament. De funcionari a seques, s'anà transformant en alcaloide municipal. Convertit ja en substància neutralitzadora, en element imprescindible, dintre i fora de la Casa Gran.

Té En Ribé, per a tothom, un somriure de complacència, una amabilitat, o un mot esperançador. Amb seguretat, no hi haurà qui el guanyi en esvaïr dificultats. En solventar tota mena de conflictes. Posseeix també, com ningú, l'art difícil de conquerir voluntats. De fer-se amb les simpaties dels amics, i desconeguts. Un detall, per a dir on

De quefe dels «Urbanos».

arriba la seva traça en el rengle difícil de quedar bé amb tothom, sense que la consciència s'en ressentí.

Hi ha entre els bandols de les filies i les fobies despertats per la guerra, una munió de germanòfils, que ho són, més que per a simpatia a Alemanya, per odi a França, a Anglaterra, o als Estats Units. Són incontables les baralles que els militants en qualsevol dels rengles aliats hem sostingut en defensa de quiscuna de les mentades banderes.

Doncs En Ribé, ponderat i conciliador, és potser, entre nosaltres, l'únic ciutadà que ha sapigut en la actual conflagració, ésser aliat, sense molèstia pels germanòfils. En Ribé, se declarà fervent «italianòfil», com ens diem altres, francòfils, anglòfils, etcètera. Qui discuteix i s'enfada amb un home que decanta la seva amistat per a Itàlia?

Conseqüent amb els seus afectes, parla En Ribé l'italià amb la nitidesa i la perfecció que ho fan en D'Annuzio, i el general Diaz. I en els comptats moments de lleure que li deixen les múltiples atencions que sobre ell pesen, en

l'escalf de la intimitat, imita i tot amb lluïment a les figures capdals de l'art dramàtic de la terra del Dante. En Novelli, En Zacconi, En Garavaglia, En Grasso, son meravellosament copiats pel cap de la Guàrdia Urbana, que declama amb rara perfecció.

D'En Ribé, alcaloide, ne respon el fet de que se sol·liciti el seu concurs per a tot. Tant si convé montar un servei d'ordre, com si naix un dubte respecte de la interpretació del protocol. Si manquen

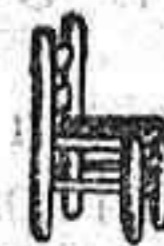

De mestre de cerimònies

al veïnat Subsistències, com si triguen a enviar les tuberies de Montcada. Si se tracta d'organitzar el Carnestoltes, com la fira de Santa Llúcia, o les festes de la Mercè, o el repartiment de la Suscripció de l'Econòmica.

Barceloní fins al moll dels òssos, professa a la ciutat el més pur i el més sentit dels amors. Si el seu vot valgués, no anirien les cabres pel carrer, ni els cotxes contra direcció. Ni fumarien els Urbans, ni hi haurien rètols equivocats. Desaparixerien els llocs de melons i cindries. No hi hauria roba pels balcons, ni se tirarien papers per terra. Ni nevaria a l'hirven. Que atenta la neu contra el prestigi i els interessos de l'«Atracció de Forasters», que és després de la Guàrdia Urbana, lo que en Ribé més estima.

P. E. P.

Els gats del carrer

SON unes bèsties que enganyen. Al veure'ls grassos prenent el sol cada un davant de casa seva o triscant per els horts o jardins els diries pacífics i bones persones, com els veïns d'aquest carrer. Doncs no. Són una colla de lladres i si a mà vé assessins i tot.

Deixeu explicar-me. Aquests gats, el nostre incluit, tenen tots el mateix pel·l tacat de blanc i negre, i com que hi han tants gats com cases, resulta que cada gat sab on és casa seva, però, que a ciència certa, ningú sab qui és són gat.

Si es tractés d'animalets honorables això no tindria res de particular, potser encara millor, si els veïns no tinguessin cor i no s'estimessin al seu, bo i maleint als altres, també tindria arreglo.

Desventuradament passa tot al revés. Els gats com

vos he dit abans, són uns bandolers pitjors que el Barbut, En Pera, En Rana o En Perot lo Lladre i ara reflexioneu sobre lo terrible que té de ésser per a la Societat del carrer sofrir el flagell d'aquesta lladregada de la qual no se sab quin és l'un ni quin és l'altre. Sobre això que els veïns no s'atreveixen a castigar per por de fer pagar al just el pecador i el resultat és:

a) la impunitat més grossa dels criminals.

i b) un focus de raons entre les comares per a les quals el seu gat és sempre un santet i el dels altres qui fa mal.

Una n'hi ha, la Ció, que al seu li posca un llacet al coll, però és inútil. Encara no ix al carrer, llaç que em vegeres. La Ció diu que li arrenquen els altres, jo crec que se'l treu ell tot solet. Aneu a saber qui té raó. I a més com que si li fessin jurar, la Remei, tampoc ho podria dir quin és el seu, me figuro que més o menys la senyal d'esclavatge que resigna el tal llacet l'han duta tots catorze o quinze companys.

Els tals bandolers no roben or, ni pedreria ni roba; les subsistències són l'únic objecte de llurs afanys. Però, per a aconseguir aquest objectiu, s'ha de reconèixer que no hi planyen res. Voluntat, ciència, paciència, santa insistència o sant tornemí que diem la gent vulgar, tot ho tenen. Al entorn de tres costelles de l'esmorzar, del parpisset de dinar, del lluç de sopar i de la butifarra que deu acompanyar les monjetes o el broquil, hi posen un siti perfecte i en el moment determinat se llancen al assalt amb un brao i sobre tot amb una lleugeresa que espanten.

Tu veus una costella o una butifarra raptades, com abans desapareixien les donzelles de la costa a la vista de ses mares. Tires un roc al criminal, no'l toques. Sí després té preguntes:

— Qui deu ésser el pirata?

— Un gat blanc i negre.

I tots ho són blancs i negres. Si al menys se els hi poguessin comptar les taques com als daus i les fitxes de dominó... Però, cal Quan t'acostes esgarrapen.

Ademés son assassins. Es menjén els ocells engaviats i als que fan niu en les gloriets. Es mengen als pollets i els conills petits. L'altre dia el de la Ció se'n menjà un portant encara el llas. Les veïnes li digueren.

— Era el téu, el coneguerem per el llacet.

I la bleda contestà:
— Pobret! devia pensar que era una rata.

Home, senyor Wilson, vostè que totes li ponen, que no li podria donar una empenfeta, que aixís potser marxaria més depressa?

Res que no's pot viure; i a més son uns bruts. Per entre les tomaqueres i mongeteres; sota les gloriètes de rra les mates de dàlies fan uns idilis que avergonyeixen, de veres ho dic, que avergonyeixen. Amb uns marraus...

I després se barallen com apatxes.

La guillada d'En Guillem

ENIA d'ésser així. L'ambició insaziabile d'aquest home tirànic i absolutista tenia que veure's humiliada davant d'uns altres homes que representen l'imperi de la llibertat, de la raó i de la justícia. Esperavem nosaltres aquest càstic amb el cor ple de joia, a fi de que el culpable, abaixant el cap, tingués d'agenollar-se davant

dels pobles conscients com fent confessió de les seves culpes passades. Això ha sigut, emperò, a darrera hora, quan el monstre humà s'ha vist impotent. Les seves llàgrimes no'ns han pas d'inspirar misericòrdia. La misericòrdia, en tot cas, ha d'ésser pel poble alemany que no volia la guerra, que ha sigut portat obeint a una brutal imposició. El kaiserisme ha mort i sobre del seu cadàver pestilent s'aixecarà l'Alemanya lliure, redreçant-se després d'uns anys de submissió absurda.

Un cas xocant se'ns ofereix a nosaltres davant de la humiliació forçosa de Guillem II. Aquest emperaire, des del començament de la lluita, que deia tindre per aliat a Déu i que amb la seva ajuda guanyaria totes les batalles i es feria amo del món. Encara en parlà suara en les reviscolances de l'agonia. I jo em faig, al parlar d'això, aquesta llògica reflexió: Es que aquest Déu no existeix o que ha fet decantar la victòria per la banda dels aliats per creure'ls dignes d'ella? Perquè una de dues: o En Guillem II se dona per culpable o no creu en la justícia ni en la eficàcia de Déu.

Però ens recorda que deu fer dos anys, el Pare Sant va declarar-se aliadòfil convençut. I el Pare Sant és el representant de Déu en la Terra. Fins alguns creuen que hi està en comunicació directa i que hi parla unes hores cada dia. Essent això així, Nostre Senyor hauria de fer el costat del un i l'altre i nosaltres no el creiem tan comediant. A fe de Déu que jo no entenc pas aquest *galimaties*.

Lo que veuen els nostres ulls, lo que no dona lloc a dubtes, lo que's manifesta a la llum del dia, és que el poder dels Imperis centrals s'és humiliat per la heròica i ferma empenta dels exèrcits aliats. Guillem II, Hindenburg, Ludendorf, han tingut de retirar-se a casa per a deixar pas triomfal a En 'offre, a En Foch, a En Wilson. Assaborim la pau amb el cor ple de joia i donem-nos fervorosament les mans tots els que perteneixem a la gran comunió d'admiradors de la França heròica, de la França valerosa, de la França immortal.

FERMÍ PALAU CASELLAS

L'onze

Me sab una mica de greu que no hagi estat dotze. Què hi farem? Després de tot no és parell. I a més, ara que totes les creències s'enderroquen, molt me temo que jo també tindrè de renegar del meu tres, i els seus multiplex tan estimats fins avui.

No visc a Barcelona, vaig i vinc de ciutat. Al arribar, després de dinar, la he trobada afollada d'alegria. No he trobat redos on no es fes beguda a la salut de la França victoriosa, de la França de l'avenir.

He volgut que a casa meva també se begués en honor dels aliats i he portat vi de la Champagne. Per la Pau, per la Llibertat, per la França heroica beguerem tots.

Després (ja fa lluna) sortirem a donar un volt. Entrarem al poble, al passar per davant del cafè notarem un aldarrull joios. Algú em reconegué i ens obligaren a entrar.

Els minyons del poble celebraven també el dia de la llibertat. Corria la beguda i la Marsellesa i el Tiperary i els Segadors se succeien. Amb ells beguerem.

Al sortir, ja lluny del cafè, la nit era quietíssima. No canten les granotes ni reïlen els rossinyols. La Pau!

I hom pensa. Ve't aquí que la pau serà arreu. Arreu? Però i aquí? En aquesta terra on no se sent ni un lladruc d'un gos contra la lluna, hi haurà la pau ara?

Hom rumia i li costa de dormir.

ALGUES (*Proses salobres*), per H. Nadal i Mallol. — Un llibre ben simpàtic escrit per un distingit contista català que's troba en l'exil, el nom del qual recordaran perfectament els nostres llegidors per haver col·laborat en els almanacs i en diferents revistes de la nostra terra. Com diu molt bé el seu autor en un proemi plè de sinceritat i de sentiment, l'obra està composta de records d'adolescent; narracions de fets viscuts, de coses i episodis que duen impregnada la salabor de las platges catalanes; quadrets inspirats en la vida dels pobles de la nostra costa.

Se llegeixen amb veritable complascència per lo interessant dels temes i per la fàcil estructura de la prosa.

L'edició ha sigut feta a Buenos Aires.

J. L. FORAIN I LA GUERRA. — Album de vintisis reproduccions d'obres del eminent dibuixant Forain, que foren exhibides en l'Exposició d'Art Francès, celebrada a Barcelona durant la primavera del any passat. Constitueixen aquestos vintisis dibuixos la més formidable sàtira contra la mala guerra desencadenada pels imperialistes alemanys. Ningú desconeix les admirables condicions del llàpiç d'En Forain: sentiment, intenció, claretat, i tot això dintre d'un simplicitat veritablement encantador.

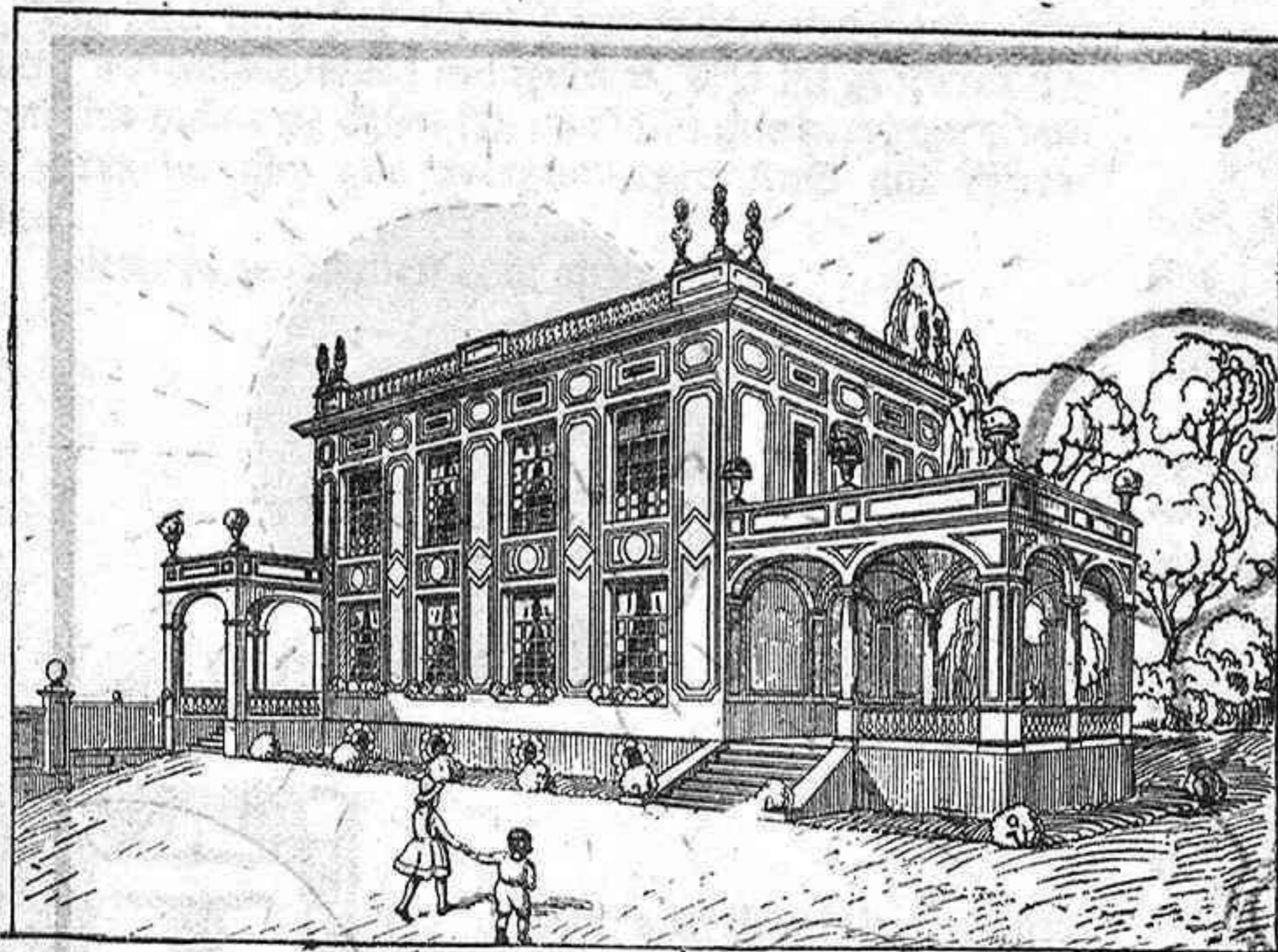
El producte líquid de la venda d'aquest album està destinat als orbes francesos de la guerra.

HISPANIA. — Revista que publica l'«Institut d'Etudes Hispaniques de l'Universitè de Paris.» Havem rebut el volum corresponent al tercer trimestre de enguany, que conté interessants treballs de eminents personalitats espanyoles i franceses.

LA GRAN CULLITA DEMOCRÁTICA

—Tot ho devem a vostè, don Francisco. Vostè va sembrar bé i amb abundor; nosaltres recollim una bona anyada.

Projecte d'edifici per a escola graduada de nenes, que's construirà en el solar del vell edifici Obra de l'arquitecte assessor de la Comissió municipal de Cultura, don Josep Goday. La primera pedra serà col·locada amb tota solemnitat el proper diumenge, dia 17, al matí.

POESIES, per Josep Calzada i Carbó. — És el follet número 289 de la acreditada Biblioteca d'autors Catalans, «Lectura Popular».

LOS TRES ARCOS DE CIRILO. — Interessant novel·la curta de la senyora comtesa de Pardo Bazán. Forma part de la col·lecció *Los Contemporáneos*.

LA COLUMNA DE FOC. — Fulla de subversió espiritual. Se publica a Reus, i és porta-veu en aquella localitat dels més avançats ideals futuristes.

GENT D'ARA. — CASAT! — Una comèdia en dos actes i un monòleg originals ambdues obres del malaguanyat escriptor Eduard Coca i Vallmajor. Són prou conegudes perquè tinguem de fer-ne l'elogi. Les inserta en ses columnes la revista teatral «L'Escena Catalana.»

SEPT SCIÈNCIES

ESPUERNES DE LA GUERRA

Al sortir aquest glosari, s'hauran acabat les espurnes de la guerra, perquè s'haurà acabat la guerra. El cas més gran d'orgull i de vanitat que havien vist els segles, haurà acabat amb la més gran humillació. La nostra França, la França cervell del món i còs de la humanitat ha pogut rompre les cadenes que volien endogollar-la i sembla que tots respirem millor. El cervell ha pogut més que'ls múscles dels alemanys, i el geni de Foch ha tingut més força que'ls homes de talent i d'ordenances i és que la llum d'un enteniment sempre farà més claror que uns llumets de petroli.

Ara, els alemanys, faran revolució. Ja la tenen a casa. Ja l'han començada i com a bons pensadors—simètrics—

suposem que com tot el demès, també la tenien prevista. Ells no són homes, que no sàpiguen tot el que té de succeir. En les seves oficines, tot està vist i premeditat. Per això és la terra de la ciència i serà curiosíssim de veure una revolució feta per un poble simètric, que capgirarà les idees, les lleis i la propietat, com si revolucionés amb falsilla.

A les hores d'ara ja saben quin dia tindran la república, a l'hora que trencaran els vidres, i a les hores i minuts que faran suspensió de pagos. Un d'aquests dies, fent el pas, aniran militarment a cremar un estanc i ha volcar un tramvia i tornaran a acuartelar-se. L'endemà, tots a una senyal, aniran a tallar els pals del telègraf a metre i mig per revolucionari; faran la vaga general d'una manera equitativa, plegant els obrers en formació i donant un crit subversiu cada dues hores i quinze minuts; es farà un sufragi universal segons el pes de cada votant, es donarà el vot a la dona que pesi més de cinquanta quilos i es faran unes constituents que ja se sabrà vuit dies abans, com estaran constituïdes, i un cop fetes... a pas de marxa... apa, vinga l'anarquia... però una anarquia ordenada, prussiana, bilateral... que ho traspal·li tot sense sotrac i que ho capgiri d'un modo uniforme.

Els pobles que saben del cert el que ha de succeir, donen gust. Res els ve de nou ni els ve de vell. Nosaltres, els pobres llatins, que fem les coses perquè si, no podem arribar a comprendre, la força que té l'haver de perdre sabent del cert que... s'ha de perdre. Aquí quan perdem és per força; no ho fem expressament. Es que havem rebut. Aquí comprenem, però no preveiem, i quan veiem un poble que s'entrega perquè du l'itinerari de la planeta que ell s'ha tirat; que sap el mòment que caurà el seu Kaiser, el noi i tota la família, i que fa una revolució que sembla dictada per Kant i aprovada pel Reichstag, és una cosa que ens meravella.

Perquè no volem suposar que un alemany pugui equivocar-se. Seria un trastorn a les idees de tots els seus filòsops, que fa escriure no més el pensar-hi.

Si s'errés, on enviariem els nois, perquè els ensenyessin de disciplina? On enviariem els estudiants per a que aprenguessin de mètode? On els nostres oficials per a que aprenguessin de guanyar? Alemanya no més pot perdre... en teoria... en suposició... I si es que ha perdut... en realitat, haurà estat qüestió de les sumes.

Que ho contin bé i que passin balanç i que ho enviïn a dir.

I no ho demanem per a nosaltres, sinó pels pobres germanòfils que ja no saben per on naveguen.

XARAU

Acaba d'arribar un oncle d'Amèrica. El nebodet més petit se li penja al coll, tot festós:

—Ai, tiet!.. dos anys, que no l'havia vist!

L'oncle:

—Jo també dos anys, menut!..

—Caram!... Aixís doncs fa quatre anys! Vès com passa el temps!..

ROMEA

Cal confessar, abans que tot, que s'ha animat extraordinàriament aquest teatre mercès als programes purament de broma que s'hi donen des de fa alguns dies. I creiem també que és degut aqueix èxit a que els comedians de Can Romea encaixen molt millor dins del gènere lleuger. Tenen en aquella casa tan bell floret de primers actors còmics i de actrius excelents per a la comèdia, que no dubtem que l'Empresa acabarà per adonar-se de que allò de la divisió de gèneres s'imposarà finalment. El públic, amb la satisfacció que surt del teatre i les pessetes que deixa a la taquilla és qui acabarà de convencer als entossudits. No hi ha que dir que els autors que vulguin salvar-se de la derrota positiva seguiran al públic

en els seus gustos, encara que aquests *mereixin palo*. «Palo» que els autors, amb les seves sàtires, poden molt bé també tornar al públic de tant en tant fent-li veure lo equivocat de la seva afició al *astrakán*. Lo essencial, ara com ara, és animar el teatre; i an això deuen contribuir-hi tots, fins sacrificant les llurs predileccions, autors, artistes i direcció. I prou preàmbul.

Ara mateix ens ha interessat agradablement una *astracada* ongaresa, *Stevenson, l'hoste mil·lionari*, una obra eminentment còmica, bastant falsa en el seu argument, bon xic inversemblable en la major part de situacions i escenes, però que domina per complert al auditori mercès al enginy de la trama, a la gràcia estupenda amb que està desenrotllada i a lo grotesc — un grotesc molt original — d'infinat de detalls que denoten la mà d'un perfecte humorista i d'un gran mestre comediògraf.

Stevenson, l'hoste mil·lionari és una humorada, una caricatura sense pretensions i, no obstant, resulta una magnífica producció model en el gènere. Les notes caricaturesques hi són tan fines i estan en ella tan ben armonitzades amb les notes sentimentals, d'un amable sentimentalisme gens cursi, que un hom s'empassa els tres actes llarguíssims sense la menor fadiga i al acabar li venen ganes d'aplaudir.

El pare de la criatura, un distingit autor dramàtic ongarès, el senyor De Orbach, que's troba a Barcelona, és cridat cada vespre al escenari a rebre els aplaudiments.

L'execució pot qualificar-se de notable. El gran Mir, En Font, l'Aymerich, les senyores Morera, Arquer, Baró i Fornés estan tots a punt de carmetlo.

Durant tota la setmana ha omplert els cartells aquesta obra amb l'aditament del ja famós sànet d'En Burgas, *Nuvis a Montserrat* que ha aconseguit les seves *bodes de plata*. Amen.

NOVEDADES

Cada nit la *La canción del olvido* i *La sonata de Grieg*, dos èxits famosos per la música esplèndida de les seves partitures.

Sembla que per ara no's veuen precisats a estrenar res d'importància.

Senyal que amb el plat del dia en tenen prou.

ESPAÑOL

Continua l'èxit de *Montmartre*, que és encara i serà per molt temps l'obra del dia.

La setmana passada va estrenar-se *L'Urpa*, una traducció catalana de la celebrada producció dramàtica d'En Linares Rivas *La Garra*, feta — la traducció — pel conegut crític musical don Joaquim Pena. Ja diguerem que de l'obra original no en parlarem perquè és prou coneguda de tots. La tasca del traductor no és del tot elogiable, en el sentit de que ha traduït amb molta fidelitat però usant d'un llenguatge poc teatral millor dit, poc natural, poc del dia i poc adequat als personatges que juguen en la comèdia.

Les escenes interessants foren interrompudes pels aplaudiments del públic.

A CASA LA DAMA ROJA

—Aul... mans enlaire i rendeix-te, que els aliats guanyem.

—Li torno l'Atlas, 'perquè el pare diu que ara aquests mapes, tal com estan, no serviran de res.

L'Urpa fou molt ben posada i dirigida per aqueix excellent comediant que's diu Guitart, que és gat vell en això de l'art escènic. S'hi distingeixen d'una manera notable les senyores Baró i Valero. Els mascles, també molt bé.

I ve't aquí que abans d'air, dimecres, degué anar la primera de *Bataneros en Comandita*, un sainet de costums financeres, original del mestre Rusiñol, que era esperat amb veritable fruïció. No som a temps de dir-ne res i ho sento de debò. En el número pròxim prometem donar compte de aqueixa estrena que serà, sens dubte, la més sorollosa de la setmana.

:-: ELS DEPORTS :-:

A mida que va transcorrent la primera tanda del Campionat se va confirmant també la victòria del *Espanyol*; diumenge, encara que amb penes i treballs, pogué vencer al *Inter*; un partit d'aquells que la traveta, patecada i demés habilitats estan per damunt de tot. Consti, no obstant, que la policia no hi hagué d'intervenir, lo que ja és molt.

El *Barcelona* marcà vuit goals al *Athlètic* de Sabadell; convinguem que són molts goals. Potser hauria sigut millor reservar-se'n uns quants per a diumenge vinent.

El Centre de Sabadell fou igualment batut a casa seva per l'*Espanya*, resultant que aquest segueix mantenint se segon en la classificació. La conservarà diumenge vinent?

Això és lo que porta capficats a molts i particularment als entusiastes del *Barcelona*; nosaltres creiem en un bon partit, però no accidentat, com alguns prediquen, car és sabut que ja fa temps quedà firmat l'armistici entre els dos Clubs.

De totes maneres, no aniria del tot malament un aconeixement per petit que fos, car aquest curs està més desanimat que la Rambla de Canaletas des de que falta aquell kiosk tan memorable pels futbolistes i consumidors al engros de pastes seques i xarops de cinc.

Aquesta setmana hem tingut ademés l'ocasió d'assistir al enterro de la Federació Atlètica, passada a millor vida en mig de l'indiferència general. El nostre pésam a l'Astell i demés.

STOP

Un portuguès viatjant per l'estranger demana, a mitja nit, hostatge en una fonda.

—Qui hi ha?—li pregunta l'administrador de l'hotel.

El portuguès li ensenya la seva targeta que diu:

«Francisco de Paula dos Santos Leite de Oliveira Salgado de Silva Couto de Merenhao Pereira.»

—Dispensi, però no hi han llits per a tanta gent.

—Voldria un trajo de ministre.

—Còm el vol?

—De «poca» durada.

Demanant consell

A mon cosí Martí Revoltós.

Tu que ets home d'experiència,
lo que se'n diu un gat vell,
voldria que amb consciència
em donessis un consell.

Saps que jo tinc una esposa
de gran sensibilitat
i tant en extrem celosa
que'm té del tot marejat.

No consent que mai me miri
a una dona pel carrer:
és talment el meu martiri
amb el seu mode de ser.

A casa, an a la minyona
no puc ni tan solament
parlar-li perquè la dona
me vigila constantment.

Si'l meu nen plora, a la dida
no li puc pas preguntar
la causa, puix desseguida
la senyora'm fa callar.

Me diu que no dec ficar-me
de cap modo amb el servei
i si intento rebel·lar-me
ella sempre es fa la llei.

Me tracta de calavera,
diu que soc un pervertit,
i tant crida i tant s'altera
que fins em té atemorit.

Els dies que està enfadada
no li puc fê un petonet,
me rebutja horroritzada
com si jo no hi tingués dret.

En lo demés és prou bona,
fins se posa a la raó,
prò per mi això no l'abona
ni compòn la situació.

Jo voldria ser més lliure,
no estar tant esclavitzat,
perquè'l viure aixís no és viure;
semblo un gos sempre fermat.

I mentrestant jo sofreixo,
friso i'm migro per demés
i per xò a ne tú acudeixo,
ja que ets home de molt pès,

perquè m'indiquis un medi
que acabi amb tortura tal
sense que rastre no'n quedi;
un medi bò, radical,

i si amb ta clarividència
me dons un consell precís
que transformi ma existència
en un viure ben felç,

a unes nenes molt amables
creu que't recomanaré,
complacents, agradables,
i que jo conec molt bé:

són boniques i de bona
presència, fan molt de goig...

prò no ho diguis a la dona
que'm faria tornar boig.

PEPET TARAT

Resposta breu

An En Pepet Tarat

Aimat cosí, si ta esposa
vols que aviat se suavitzí
deixant que la martiritzi
la dèria d'èsser gelosa,
quan siguis a casa, posa
cara sèria, i si en protesta,
no tornis mai cap contesta,
dorm tot sol una setmana
i veuràs com et demana
per caritat, una festa.

MARTÍ REVOLTÓS

Voluptat

Gloriós del propi contentament
m'atrau només la presència viva
de tota gràcia corpòrea, activa,
plena d'anhel i de sentiment.

Reflex indòmit del goig veement
serà l'amor, si en l'amor furtiva
m'empeny la dona ben poc esquiva
dada amb afany fins an el turment.

Jo crec alhora en la deslliurança
si en la quimera que així s'alcança
mostra una clara, fervent passió,
que gusta'l propi sentit del viure
en l'esclavatge d'un amor lliure
fet amb fal·leres de sumissió.

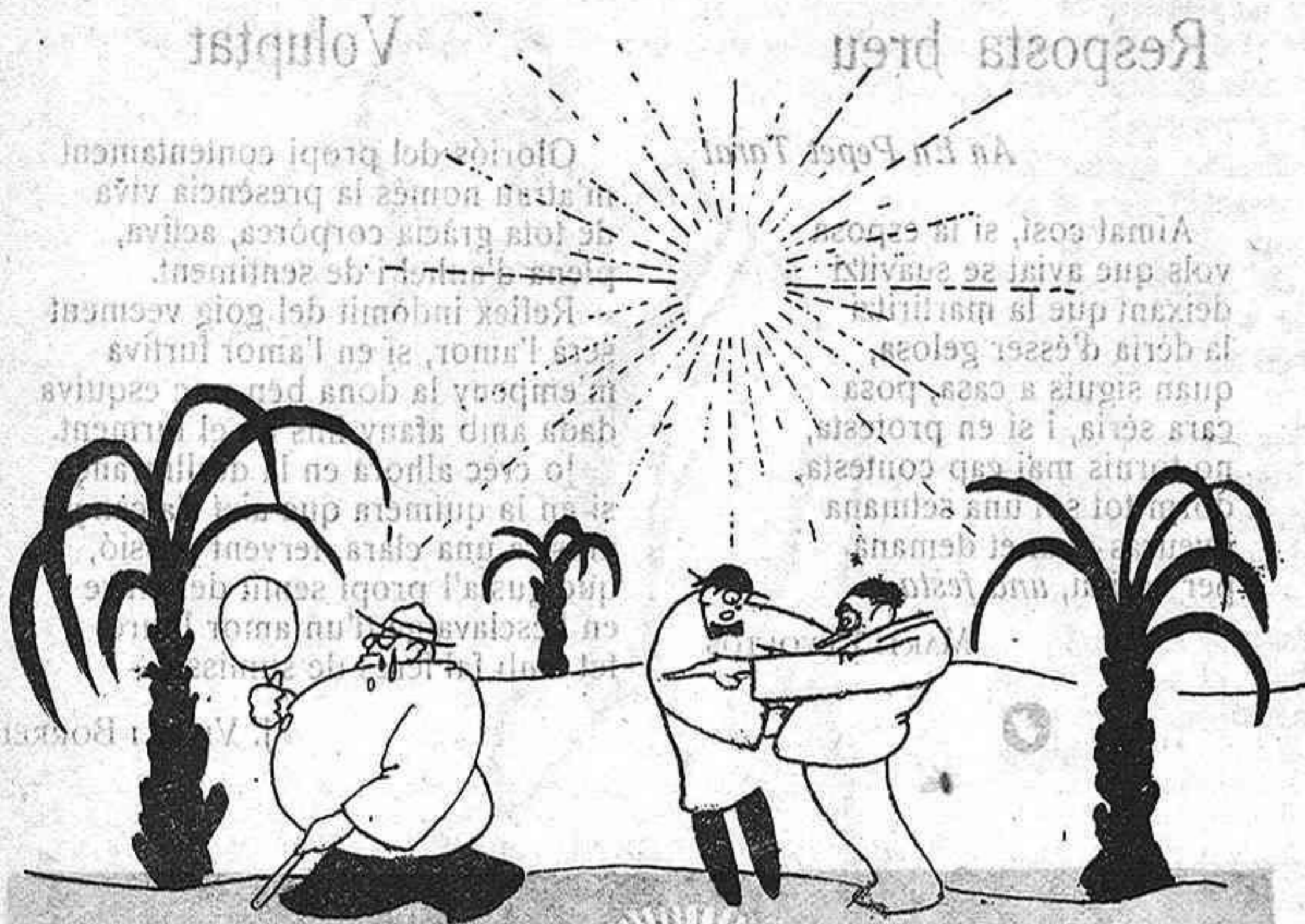
J. VIVES I BORRELL

L'OR DE LA GUERRA

—Va l'últim cabaç, senyor Esteve.
—Sí que ho sento! Quina llàstima!

—Mira tu aquest, encara té calor.
—Deixa't de l'escalfada!... Es germanòfil!...

ESQUELLOTS

Les condicions de l'armistici imposades pel general Foch als alemanys, són veritablement terribles. D'aquesta si que no se'n aixequen ni d'aquí trenta anys. I si se'n aixequessin seria per a tornar a caure.

Havem passat per la Plaça de Catalunya cantonada a la Ronda de Sant Pere i ens ha extranyat moltíssim que en el segon pis de la casa d'En Vicens Ferrer hi hagi encara un gran lletrero que hi diu:

LA VICTORIA DE BERLIN

Senyors!... Una mica de *delicatessen!*
¿Què els costaria de posar un domàs negre al balcó i una gasa al pal de la bandera?

Llegeixo:
«Ayer fueron detenidos dos sujetos que llevaban una piel negra de carnero de la cual no supieron explicar la procedencia.»
I tan fàcil que era d'explicar!...
Procedia de un bè negre.

Fixin-s'hi bé, estimats llegidors:
11 - 11 - 11
El número onze ha guanyat la glòria més gran de totes les èpoques amb motiu de la pau de la gran guerra.

11 - 11 - 11
L'armistici que condueix a la pau tant desitjada tingué lloc a les 11 del dia 11 del mes onze.
Aquesta trilogia de onze be mereix que resti remarcada com el més simpàtic dels trofeus.
Visca l'onze!

Aquests dies, tot són crits. I no crits de ràbia, sinó crits de joia.
Visca la República!...
Visca la Llibertat!...
Visca la Paul!...
Visca això!...
Visca allò!...
Però hi ha algú que no sent aquests crits amb bones orelles, i protesten i s'indignen.
Que s'hi posin cotò fluix.
I de passada que prenguin una miqueta de tila.

La desaparició de la maleïda gripia ha coincidit gaire bé amb la arribada de la bona pau europea.
Dugues coses que cal remarcar degudament per la seva transcendència. La primera pel caràcter universal que té i la segona per la part que particularment ens toca.
El terrible microbi, cansant d'estar-se per aquí, se'n ha anat. I els metges li han dit:
—Que consti que no'l treiem, sinó que vostè se'n va.

Fragment d'una notícia de l'altre dia, publicada en els diaris:
«El señor Milans del Bosch dijo a los agentes de la autoridad:
—A cuantos den gritos subversivos deben ustedes detenerlos.»
Visca la República!
I... *abaco el militarismo!*

Ja tenim ministeri nou.
Ministeri nou amb gent vella, tan vella que ja rancieja
La gran novetat per als catalans ha sigut la cartera donada a En Roig i Bergadá.
El ministre de moda serà aquest.
Llàstima que serà una moda de molt poca durada; com aquella moda de la falda-pantalón.

S'ha sol·licitat a l'Ajuntament el canvi de nom del carrer de la Canuda, per carrer del doctor Martí i Julià.
Per a nosaltres ens està molt bé.
Això de Canuda no vol dir res, i el nom de l'apostol catalanista, l'etern segador intransigent, sobre tot en aquests moments vol dir molt.

Dirigit als senyors Jules Pams, ministre, i Emmanuel Brousse, diputat, de França, ha enviat L'ESQUELLA DE LA TORRATXA el següent telegrama:
«En el dia gloriós de la victòria definitiva de la França, els meus setmanaris L'ESQUELLA DE LA TORRATXA i LA CAMPANA DE GRÀCIA que han tingut sempre plena confiança en el vostre poble heroic i havien previst aquest final brillant, us envien les més entusiastes felicitacions.
ANTONI LÓPEZ.»

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20
Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, OIm, 8
BARCELONA

Antoni López, llibreter, Rambla del Mig, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: apar. n.º 2
TELÉFONO 4115

BLOC-BONAVIA (MANELIC)

PESETES 1'40 CALENDARI CATALA PESETES 1'40

Està ja molt avançada la confecció del popularíssim **ALMANAC** per a 1919

DE L'ESQUELLA DE LA TORRATXA LES MUNTANYES DE CATALUNYA

GRAN ÉXITO - UN LIBRO INTERESANTE - GRAN ÉXITO

EL AÑO EN LA MANO

ALMANAQUE · ENCICLOPEDIA DE LA VIDA PRÁCTICA PARA EL AÑO 1919

SANTORAL
AGENDA
MÚSICA
UNA OBRA TEATRAL ENTERA
ARTE
CONCURSOS
PASATIEMPOS

Revista amena e instructiva de todos los acontecimientos acaecidos durante un año
Los últimos doce meses de Guerra

Todos los compradores de El Año en la Mano, tienen derecho a una participación gratis al Sorteo de Navidad

PRECIOS

En rústica ..
Encuadernado ..

Pesetas 1'50
» 2

SANTIAGO RUSIÑOL

Colección de reproducciones de sus magníficos cuadros, 32 fotografías esmeradamente tiradas

Trabajos literarios en elogio de los «Jardines de España» de Santiago Rusiñol, por G. Martínez Sierra, Eduardo Marquina, Jean Lorrain, J. Maragall, Pompeyo Gener, J. M.ª Sert, Miguel S. Oliver y Thiébault-Sisson.

Un tomo.

Precio: 6 pesetas

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios, si no's remet, además, un ral per a certificat. Als corresponals se'ls otorguen rebaixes.

ECCE-HINDEMBURG

- Ahir te vàrem fer un monument de claus; avui amb els mateixos claus te crucifiquem.

PUJAROL